

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 216/2013-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. apríla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť J. M., P., zastúpeného advokátom JUDr. Š. M., N., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 22 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 13 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd príkazom Okresného súdu Nitra na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky sp. zn. OS-V-89-1/06-3-Ntt/51/06 zo 7. októbra 2006 a návrhom Krajskej prokuratúry v N. sp. zn. Kp: KOV-63/2006 zo 7. októbra 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. M. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. októbra 2012 doručená sťažnosť J. M., P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Š. M., N., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 22 ods. 1 a 2 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 13 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) príkazom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky sp. zn. OS-V-89-1/06-3-Ntt/51/06 zo 7. októbra 2006 a návrhom Krajskej prokuratúry v N. (ďalej len „krajská prokuratúra“) sp. zn. Kp: KOV-63/2006 zo 7. októbra 2006.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že uznesením Krajského riaditeľstva Policajného zboru Úradu justičnej a kriminálnej polície v N. sp. zn. ČVS:KRP-73/OVK-NR-2006 z 11. októbra 2006 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. b), d), ods. 3 písm. d) Trestného zákona spolupáchatelstvom podľa § 20 Trestného zákona.

V predmetnej veci podala 25. mája 2007 krajská prokuratúra okresnému súdu obžalobu na sťažovateľa sp. zn. Kv 65/2006 z 23. mája 2007 s tým, že konanie je vedené okresným súdom pod sp. zn. 21 T/72/2007.

Sťažovateľ poukazuje na to, že jeho obhajca nahliadol na základe žiadosti 14. septembra 2012 do tej časti spisu, ktorá sa týkala použitia informačno-technických prostriedkov (odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky).

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza:

«Podnet na odposluchy dal vyšetrovateľ UJKP N. mjr. P. K. dňa 7. 10. 2006 nie v mojej tr. veci, ale vo veci obv. M. M., nar..., bytom M. pod sp. zn. ČVS:KRP-46/OVK-NR-2006. ... Na základe tohto návrhu vydal sudca OS Nitra zo dňa 7. 10. 2006 príkaz na odposluch sp. zn. OS-2-89-1-06-3Ntt/51/06 na telefónnu stanicu č. 0907 377 455, ktorej užívateľom mal byť J. K. Doba odposluchu bola navrhnutá od 7. 10. 2006 do 10. 1. 2007.

Na základe tohto súhlasu boli Odborom zvláštnych policajných činností - Západ, úrad zvláštnych policajných činností PPZ MV SR vykonané záznamy telekomunikačnej prevádzky akcii „Tulipán 6“, ku ktorým boli vyhotovené prepisy v počte 7ks...

I napriek tomu, ako to z vyššie uvedeného vyplýva, že záznam z telekomunikačnej prevádzky nebol vyhotovený v mojej tr. veci a pre moju tr. vec a že súhlas na odposluch telefónnej stanice sa netýkal môjho telefónneho čísla a mojej telefónnej stanice, boli uvedené odposluchy resp. prepisy záznamov z telekomunikačnej prevádzky doložené a sú súčasťou vyšetrovacieho spisu. Tieto odposluchy zároveň tvoria prílohu obžaloby KP N., ktorá na mňa podala obžalobu na OS Nitra dňa 25. 5. 2007 pod sp. zn. Kv 65/2006-176 zo dňa 23. 5. 2007.

Tak ako som to vyššie uviedol, voči mne bolo začaté tr. stíhanie dňa 11. 10. 2006. Je teda nepochybné, že ako dôkaz boli použité aj informačno-technické prostriedky a na ich podklade vyhotovené záznamy pred zahájaním tr. stíhania. Príkaz na odpočúvanie bol daný a odôvodnený výlučne iba na telefónne číslo 0907 377 445, ktorého vlastníkom je už dnes odsúdený J. K.

Zastávam názor, že OČTK v mojej tr. veci bol porušený § 4 ods. 1, 3 písm. a/ Zák. č. 166/2003 Zb. z. ... Informácie, ktoré boli získané v rámci realizácie informačno-technických prostriedkov, i keď sa príkaz a ani súhlas na použitie ITP netýkali mojej osoby, boli voči mojej osobe následne použité v rámci trestného konania.

Zastávam názor, že všetky doklady resp. dokumenty, ktoré súviseli s použitím ITP v mojej tr. veci, nemali byť ako dôkazový materiál súčasťou spisu a nemôžu slúžiť proti mne ako dôkazy, ktoré by mohli byť využiteľné. Je nepochybné, že zasahovanie do práva súkromia je výnimočne možné, ale musí sa tak stať pri rešpektovaní podmienok, ktoré sú rozpracované v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva. Ide najmä o podmienky, ktoré musia byť splnené v prípade súdom nariadeného odpočúvania, ako aj to že odpočúvanie telefonického konverzácie musí byť založené na dostatku dôkazov schopných z pohľadu súdu ospravedlniť zásah do práva na súkromie.»

Sťažovateľ poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a na kritériá, na základe ktorých posudzuje zásahy štátu do práv garantovaných dohovorom. V tejto súvislosti uvádza:

„Zásahy do práva na súkromie sa v zmysle tejto judikatúry vykladajú v určitej logickej náväznosti, resp. postupnosti. Predovšetkým sa skúma, či daný skutkový stav možno ratione materiae považovať za súčasť práva na súkromie. Po kladnej odpovedi na túto

otázku treba skúmať, či zásah bol legálny. V ďalšom sa potom skúma, či bol zásah legitímny a napokon, či bol proporcionálny.“

Sťažovateľ tvrdí, že kritériá, ktoré uplatňuje ESLP, v jeho veci neboli rešpektované.

Sťažovateľ v sťažnosti tiež uvádza, že zákon mu neposkytuje žiaden opravný prostriedok, ktorým by sa mohol brániť príkazu na odpočúvanie a záznam prevádzky v elektronických komunikačných sieťach podľa Trestného poriadku, prípadne proti rozhodnutiu o súhlase zákonného sudcu na použitie informačno-technických prostriedkov podľa zákona č. 166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o ochrane pred odpočúvaním). V tejto súvislosti ďalej uvádza:

„Vzhľadom na to, že opravný prostriedok ani voči súhlasu, ani voči príkazu nie je prípustný, dotknutá osoba nemá možnosť domáhať sa ochrany pred všeobecným súdom v súvislosti s faktom, že jej rozhovor bol odpočúvaný. Oprávnenosť vydania právoplatného súhlasu či príkazu všeobecný súd nemôže preskúmať, a to práve preto, že súhlas a príkaz sú právoplatnými rozhodnutiami, ktorými je súd viazaný, resp. z ktorých musí súd vychádzať. To sa vzťahuje tak na trestné konanie, ako aj na prípadné občianskoprávne konanie na ochranu osobnosti (na ochranu súkromia). Odlišná je situácia v súvislosti so skutočnosťou, že na základe súhlasu či príkazu odpočúvaný telefonický rozhovor sa môže stať dôkazným prostriedkom v trestnom konaní. Dotknutá osoba, ktorej rozhovor bol takto odpočúvaný, môže v trestnom konaní pred súdom namietat' nezákonnosť odpočúvania a z toho vyplývajúcu nepoužiteľnosť odpočúvaného rozhovoru ako dôkazu. Môže však tak urobiť len pri súčasnom splnení dvoch podmienok: trestná vec musí dospieť do štádia súdneho konania a dotknutá osoba musí byť stranou v trestnom konaní či už ako obžalovaná alebo ako poškodená. Zároveň to znamená, že ochrana zo strany trestného súdu vôbec neprichádza do úvahy v prípadoch, ktoré sa pred trestný súd vôbec nedostanú, ale ani v prípadoch takých dotknutých osôb, ktoré nie sú stranami v trestnom konaní.

Je nepochybné, že z ustanovenia § 115 ods. 3 Trestného poriadku vyplýva, že príkaz sa musí vydať písomne a odôvodniť aj skutkovými okolnosťami a to osobitne na každú účastnícku stanicu, alebo zariadenie. V príkaze musí byť určená účastnícka stanica, alebo

zariadenie a osoba, ak je známa, ktorej sa odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky týka. Naproti tomu však zo zákona o ochrane pred odpočúvaním výslovná povinnosť odôvodniť súhlas nevyplýva.

Taktiež je podľa môjho názoru nepochybné, že príkaz a súhlas musia byť odôvodnené v každom prípade, či už boli vydané na základe Trestného poriadku, alebo na základe zákona o ochrane pred odpočúvaním. Je to tak preto, že hoci ide o závažný zásah do základného práva, dotknuté osoby nemajú možnosť podať opravný prostriedok a o vydaní súhlasu či príkazu sa dozvedia spravidla až dodatočne, keď už zásah do práva na súkromie bol realizovaný. Majú preto možnosť žiadať o preskúmanie opodstatnenosti súhlasu či príkazu až dodatočne.

Preskúmateľnosť dôvodnosti vydania súhlasu či príkazu si vyžaduje relevantnú konkrétnu vysvetľujúcu argumentáciu, akými skutočnosťami boli naplnené zákonom stanovené podmienky pre tento zásah do práva na súkromie. Bez takéhoto odôvodnenia opierajúceho sa o konkrétne skutočnosti je súhlas či príkaz spravidla nepreskúmateľný. Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že vzhľadom na utajený charakter odpočúvania by bolo neúnosné a kontraproduktívne uviesť v odôvodnení konkrétne skutočnosti odôvodňujúce vydanie súhlasu či príkazu, lebo tieto by mohli ich účel zmariť. V skutočnosti však opak je pravdou. Práve vzhľadom na utajený charakter odpočúvania nič nebráni tomu, aby dôvody, ktoré viedli súd k vydaniu súhlasu či príkazu, boli konkrétne uvedené. Pri dodržaní režimu utajenia sa dotknuté osoby môžu o vydaní súhlasu či príkazu a o dôvodoch, ktoré k tomu viedli, dozvedieť len dodatočne, teda iba po realizácii potrebných odposluchov.

Zastávam názor, že tak návrh na odpočúvanie, ktorý podala KP N. dňa 7. 10. 2006, ako i na základe tohto návrhu na odpočúvanie vydaný príkaz OS Nitra, možno považovať len za formálne a nie v súlade so zákonom. Taktiež i odposluchy resp. prepisy týchto odposluchov, ktoré boli získané nemôžu byť použité ako legálny dôkaz v mojej tr. veci a mali by byť podľa môjho názoru ako nezákonné dôkazy vylúčené.“

Na základe skutočností uvedených v sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„... Okresný súd Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. OS-V-89-1/06-3-Ntt/51/06 vydaním príkazu na odpočúvanie a záznam telekomunikačných činností zo dňa 7. 10. 2006,

porušil základné právo J. M... na súkromie podľa § 22 ods. 1 a 2 Ústavy SR, čl. 13 Listiny základných práv a slobôd a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

... Príkaz na odpočúvanie a záznam telekomunikačných činností sp. zn. OS-V-89-1/06-3-Ntt/51/06 zo dňa 7. 10. 2006 sa zrušuje.

... Návrh na odpočúvanie telekomunikačnej činnosti KP N. sp. zn. Kp: KOV-63/2006 zo dňa 7. 10. 2006 sa zrušuje.

... Záznamy telekomunikačných činností, ktoré sú priložené ako dôkazy k obžalobe Krajskej prokuratúry N. pod č. Kv 65/2006 zo dňa 23. 5. 2007 sa vylučujú ako dôkazy v konaní vedenom na OS Nitra pod sp. zn. 21T/72/2007.

... Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi ako primerané finančné zadostučinenie peňažnú sumu vo výške 5.000,- EUR, ktoré sú OS Nitra a KP N. povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť do 2 mesiacov po právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia ústavný súd môže odmietnuť aj sťažnosť, ktorá je zjavne neopodstatnená.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta nezákonnosť dôkazu získaného na účely trestného konania. Týmto dôkazom boli odposluchy účastníckych telefónnych staníc registrovaných na mená tretích osôb a na tomto základe vyhotovené prepisy hovorov, ktoré sťažovateľ vymedzil v sťažnosti. Tieto dôkazy tvoria súčasť vyšetrovacieho spisu a sú prílohou obžaloby krajskej prokuratúry, ktorú podala okresnému súdu. O získaní tohto dôkazu sa dozvedel obhajca sťažovateľa 14. septembra 2012, keď mu bolo umožnené nahliadnuť do príslušnej časti vyšetrovacieho spisu. Sťažovateľ namieta zákonnosť návrhu krajskej prokuratúry na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky a príkazu okresného súdu na záznam a odpočúvanie telekomunikačnej prevádzky a tvrdí, že návrhom krajskej prokuratúry a príkazom okresného súdu boli porušené jeho základné práva podľa čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy a podľa čl. 13 listiny a práva podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že v čase podania sťažnosti, ako aj jej predbežného prerokovania nebola trestná vec sťažovateľa vedená okresným súdom pod sp. zn. 21 T 72/2007, ktorej súčasťou sú aj dôkazy získané z odposluchov telefonických hovorov, právoplatne skončená.

Ústavný súd pri posudzovaní namietaného porušenia označených práv návrhom krajskej prokuratúry na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky a príkazom okresného súdu na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky v prebiehajúcom trestnom konaní vychádza z právneho názoru, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu základných práv a slobôd môžu zo strany orgánov uplatňujúcich svoje kompetencie v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia základných práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (m. m. napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, III. ÚS 180/2010, III. ÚS 383/2010, I. ÚS 433/2011, I. ÚS 542/2012).

Ústavný súd v obdobných prípadoch (I. ÚS 274/05, III. ÚS 80/08, III. ÚS 180/2010) vyslovil, že na základe súhlasu či príkazu odpočúvaný telefonický rozhovor sa môže stať

dôkazným prostriedkom v trestnom konaní. Dotknutá osoba, ktorej rozhovor bol takto odpočúvaný, môže v trestnom konaní pred súdom namietat' nezákonnosť odpočúvania a z toho vyplývajúcu nepoužitelnosť odpočúvaného rozhovoru ako dôkazu. Môže však tak urobiť len pri súčasnom splnení dvoch podmienok: trestná vec musí dospieť do štádia súdneho konania a dotknutá osoba musí byť stranou v trestnom konaní či už ako obžalovaná, alebo ako poškodená. Zároveň to znamená, že ochrana zo strany trestného súdu vôbec neprichádza do úvahy v prípadoch, ktoré sa pred trestný súd vôbec nedostanú, ale ani v prípadoch takých dotknutých osôb, ktoré nie sú stranami v trestnom konaní.

Je nepochybné, že v tomto prípade je sťažovateľ obžalovaný z obzvlášť závažného zločinu, ale trestné konanie nebolo dosiaľ právoplatne skončené. Nezákonnosť dôkazu získaného z odpočúvania telefonických hovorov realizovaného na základe namietaného návrhu krajskej prokuratúry a namietaného príkazu okresného súdu má sťažovateľ možnosť namietat' v priebehu trestného konania až do jeho právoplatného skončenia, teda vrátane využitia riadnych, ale prípadne (za splnenia zákonom ustanovených podmienok) aj mimoriadnych opravných prostriedkov.

Subsidiarita právomoci ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd sa prejavuje aj v tom, že ústavný súd môže uplatniť svoju právomoc len v tom prípade, ak sťažovateľ využije možnosť namietat' porušenie svojich práv v priebehu konania pred tými orgánmi verejnej moci, ktoré sú príslušné konať v jeho veci. Keďže sťažovateľ takúto možnosť stále má v prebiehajúcom trestnom konaní, ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími v nej uvedenými požiadavkami sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. apríla 2013